

ผลกระทบต่อสุขภาพ จากการตัดแยกขยะ อิเล็กทรอนิกส์

กองโรคจากการประกอบอาชีพและสิ่งแวดล้อม กรมควบคุมโรค
วันที่ 24 พฤศจิกายน 2566 ณ ศูนย์ประชุมสถาบันวิจัยจุฬาภรณ์

ประเด็นนำเสนอ

- ❖ แนะนำหน่วยงาน
- ❖ พรบ.ควบคุมโรคจากการประกอบอาชีพและโรคจากสิ่งแวดล้อม พ.ศ.2562
- ❖ ผลกระทบต่อสุขภาพจากขยะอิเล็กทรอนิกส์
- ❖ การดำเนินงานเฝ้าระวังผลกระทบต่อสุขภาพจากมลพิษสิ่งแวดล้อม
  - กรณีขยะอิเล็กทรอนิกส์ในจังหวัดอุบลราชธานี

แนะนำหน่วยงาน

กองโรคจากการประกอบอาชีพและสิ่งแวดล้อม กรมควบคุมโรค

หน่วยงานด้านวิชาการ พัฒนางองค์ความรู้ เทคโนโลยี พัฒนามาตรการ และรูปแบบในการดำเนินงานเฝ้าระวัง ป้องกัน ควบคุมโรคและภัยคุกคามสุขภาพ “จากการประกอบอาชีพและจากมลพิษสิ่งแวดล้อม”

การพัฒนาศักยภาพหน่วยงานสาธารณสุข ให้สามารถจัดบริการ “อาชีพเวชกรรมให้กับผู้ประกอบการ” และจัดบริการ “เวชกรรมสิ่งแวดล้อม ให้กับประชาชนกลุ่มเสี่ยงมลพิษสิ่งแวดล้อม” อย่างเป็นระบบ

ร่วมพัฒนาศักยภาพหน่วยงานเครือข่าย (อปท. แกนนำ และชุมชน) ให้ทราบถึงปัจจัยเสี่ยงต่อสุขภาพ และประเมินความเสี่ยงเบื้องต้น นำไปสู่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรม หรือแก้ไขปรับปรุงสภาพแวดล้อมในการทำงาน และชุมชน เพื่อการดูแลสุขภาพตนเองและชุมชน

❖ พรบ.ควบคุมโรคจากการประกอบอาชีพและโรคจากสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2562

กองโรคจากการประกอบอาชีพและสิ่งแวดล้อม
Division of Occupational and Environmental Diseases (DOED) DDG, MOPH

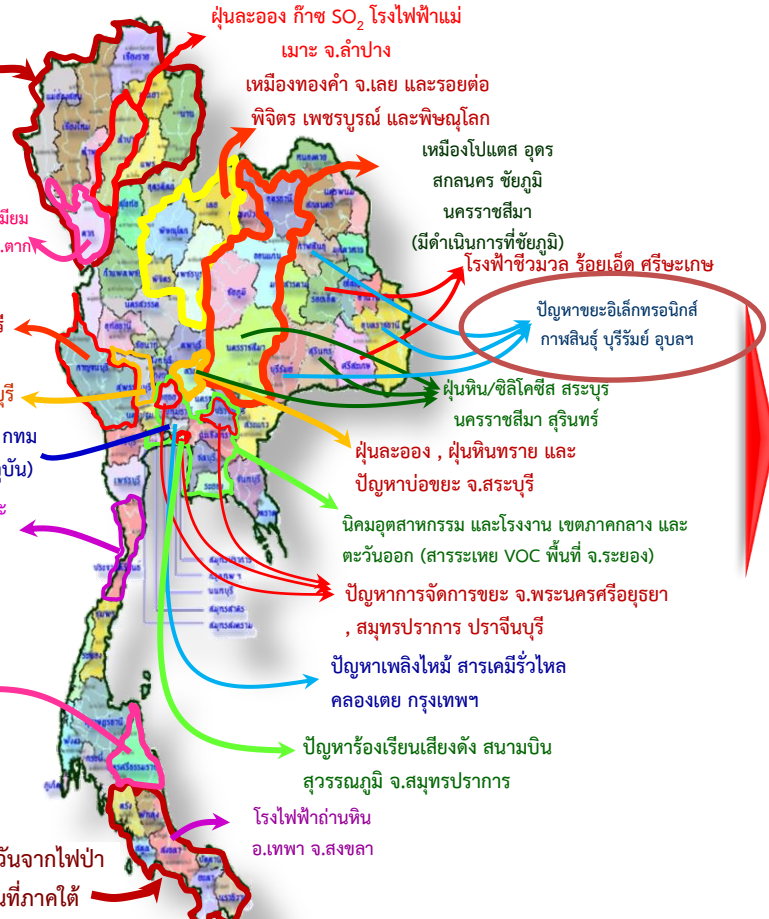

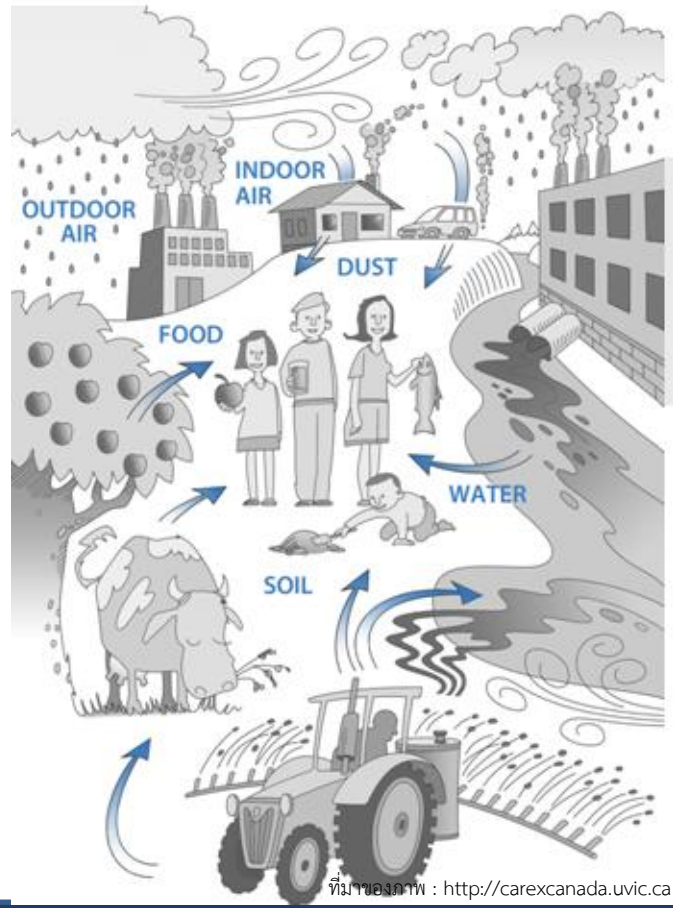

ปัญหาผลกระทบต่อสุขภาพจากมลพิษสิ่งแวดล้อมในประเทศไทย

กรมควบคุมโรค หมอกควันจากไฟป่า ในภาคเหนือตอนบน

COMMON EXPOSURE PATHWAYS:

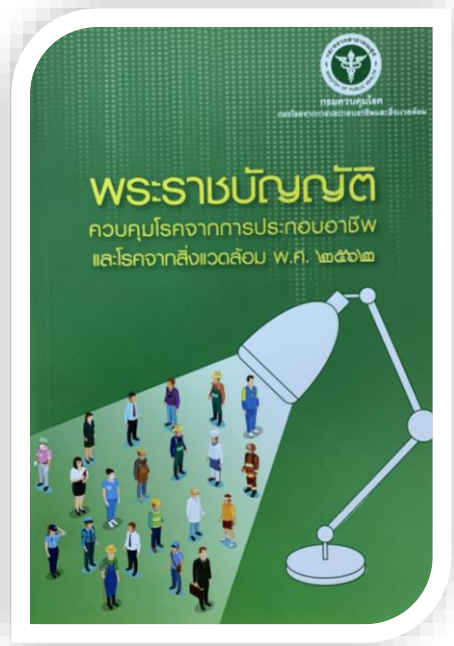
ที่มาข้อมูล: ประเด็นด้านมลพิษสิ่งแวดล้อมในประเทศไทย สำนักโรคจากการประกอบอาชีพฯ 2561

ที่มาของภาพ : <http://carexcanada.uvic.ca>

พระราชบัญญัติควบคุมโรคจากการประกอบอาชีพและควบคุมโรคจากสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2562

กรมควบคุมโรค
Department of Disease Control

เจตนารมณ์

ลูกจ้าง แรงงานนอกระบบ
ประชาชนที่ได้รับ หรืออาจได้รับมลพิษ

“ ได้รับการดูแลสุขภาพอย่างต่อเนื่อง
เป็นระบบ ทันการณ์ ด้วยมาตรฐาน
การให้บริการอย่างเดียวกัน ”

กลุ่มเป้าหมาย

ลูกจ้าง

แรงงาน
นอกระบบ

ประชาชนที่ได้รับ
หรืออาจได้รับมลพิษ

นายจ้าง /
ผู้ครอบครองแหล่งกำเนิด

หน่วยบริการ

เครือข่าย

วันที่บังคับใช้ 19 กันยายน 63

การเฝ้าระวังโรคจากการประกอบอาชีพและโรคจากสิ่งแวดล้อม (หมวด 5 ม.26 ม.27 ม.28)

ประโยชน์

- แรงงานนอกระบบ ประชาชน ได้รับการตรวจสุขภาพและการเฝ้าระวังฯ
- ได้รับการตรวจสุขภาพ โดยหน่วยบริการที่ได้ขึ้นทะเบียน

มาตรา 26

ให้นายจ้างจัดให้มีการตรวจสุขภาพลูกจ้างตามกฎหมายว่าด้วยความปลอดภัยอาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน โดยหน่วยบริการที่ได้ขึ้นทะเบียนไว้แล้ว

มาตรา 27

แรงงานนอกระบบได้รับการตรวจสุขภาพตามปัจจัยเสี่ยงโดยหน่วยบริการที่ได้ขึ้นทะเบียนไว้แล้วตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

*อยู่ระหว่างการดำเนินการร่าง
หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข*

มาตรา 28

ให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษจัดให้มีการเฝ้าระวังสุขภาพของประชาชนที่ได้รับหรืออาจได้รับมลพิษโดยหน่วยบริการที่ได้ขึ้นทะเบียนไว้แล้วตามที่คกก.ประกาศกำหนด

*อยู่ระหว่างการดำเนินการร่าง
หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข*

❖ ผลกระทบต่อสุขภาพจากขยะอิเล็กทรอนิกส์

กองโรคจากการประกอบอาชีพและสิ่งแวดล้อม
Division of Occupational and Environmental Diseases (DOED) DDC, MOPH

ผลกระทบต่อสุขภาพจากการคัดแยกขยะอิเล็กทรอนิกส์

กลุ่มเสี่ยง

คนทำงาน

กระตุก แลก ล้าง เนื้อ ฝุ่น ละออง สารเคมี โลหะหนัก อุบัติเหตุ

กลุ่มเปราะบาง

ฝุ่น ละออง สารเคมี โลหะหนัก จากการงานในที่ปกอาศัย

25

Mn

Manganese
54.938

82

Pb

207.2
Lead

80

200.592

Hg

Mercury

33

As

ARSENIC
74.922

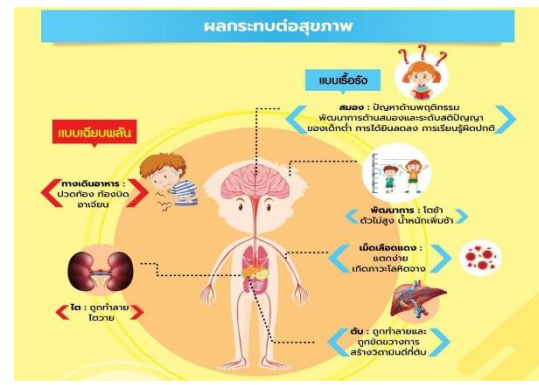
ผลกระทบต่อสุขภาพจากการคัดแยกขยะอิเล็กทรอนิกส์

กรมควบคุมโรค
Department of Disease Control

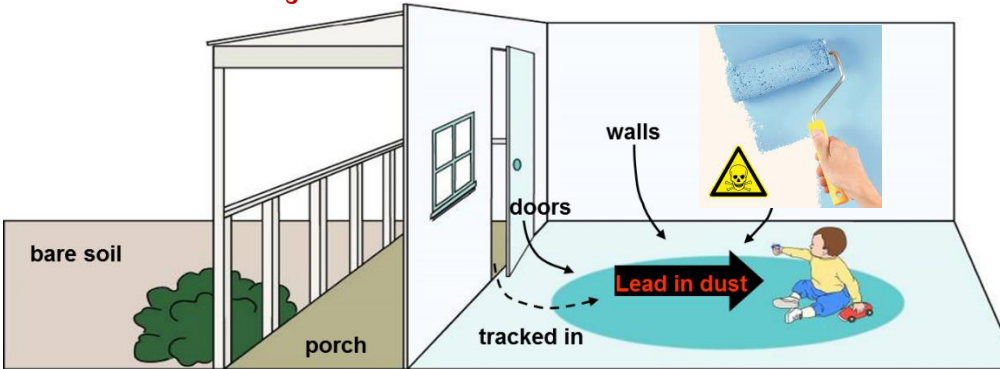
แบตเตอรี่รถยนต์ หมึกพิมพ์ แผงวงจรเครื่องใช้ไฟฟ้า และวงจรอิเล็กทรอนิกส์ ยานพาหนะ

ปวดศีรษะ อ่อนเพลีย ตัวชืด ปวดหลัง ปวดเมื่อยกล้ามเนื้อ
ทำให้ความจำเสื่อม ชักกระตุก และหมดสติ
หากได้รับในระยะยาวมีผลต่อไต พัฒนาการในเด็ก และ
ความพิการแต่กำเนิด

ปัจจัยรับสัมผัสตะกั่วในเด็กที่สำคัญ

กรมควบคุมโรค
Department of Disease Control

ผลกระทบต่อสุขภาพจากการคัดแยกขยะอิเล็กทรอนิกส์

แผงวงจรอิเล็กทรอนิกส์ ยาม้าแมลง

ทำลายระบบประสาท และระบบการย่อยอาหาร
หากสัมผัสผืนนานๆ อาจก่อให้เกิดโรคผิวหนัง
มะเร็งผิวหนัง และหากได้รับปริมาณมากๆ
อาจจะทำให้เสียชีวิตได้

ที่มา : Keratosis affecting upper surfaces of the hands and feet in an arsenicosis patient in West Bengal
By Dr Dipankar Chakraborti, Jadavpur University, Kolkata).

ถ่านไฟฉาย ระเบิดงี้

อาการเรื้อรังทางระบบประสาท เชื่องซึม ง่วงนอน
ขาอ่อนแรง ปวดศีรษะ เคลื่อนไหวลำบากคล้าย
โรคพาร์กินสัน

หลอดฟลูออเรสเซนต์ หลอดนีออน ระเบิดยาม้าแมลง

ระคายเคืองต่อผิวหนัง เหงือกบวมอักเสบ เลือดออกง่าย ปวดท้อง
ท้องร่วงอย่างแรง มีอาการคัน กล้ามเนื้อกระตุก และเป็นพิษต่อ
ระบบประสาทส่วนกลาง รวมถึงการพิการแต่กำเนิด

❖ การดำเนินงานเฝ้าระวังผลกระทบต่อสุขภาพ จากมลพิษสิ่งแวดล้อม

กองโรคจากการประกอบอาชีพและสิ่งแวดล้อม
Division of Occupational and Environmental Diseases (DOED) DDC, MOPH

มาตรการหลักในการดำเนินงาน

- (1) การสำรวจ และทำฐานข้อมูล (แหล่งมลพิษ/กลุ่มเสี่ยง/หน่วยบริการฯ)
- (2) การจัดการบริการเวชกรรมสิ่งแวดล้อมในหน่วยบริการสุขภาพ
- (3) การสื่อสารความเสี่ยง และพัฒนามาตรการป้องกัน/แก้ไข

เชิงรุก

1. พัฒนาการจัดการบริการเวชกรรมสิ่งแวดล้อม ตาม ม.24 (2) ภายใต้ พรบ.Env Occ 62
  - ประเมินความเสี่ยง (ประวัติ พฤติกรรม พื้นที่เสี่ยง-ระดับความเสี่ยง)
  - เฝ้าระวังฯ (ระดับตะกั่วในเลือด ประเมินพัฒนาการ ตรวจสุขภาพ)
  - จัดการความเสี่ยง (เพิ่ม HL / บูรณาการ “จัดการแหล่งมลพิษ”)
2. พัฒนารูานข้อมูล
  - ทบทวนค้นหาแหล่งมลพิษในพื้นที่
  - สำรวจ ทำฐานข้อมูล (พื้นที่-ชุมชน หมู่บ้าน/ ปชช-กลุ่มใดบ้าง จำนวน
  - ทำ Mapping และแผนงานเชิงรุก

เชิงรับ

1. พัฒนาการจัดการบริการเวชกรรมสิ่งแวดล้อม ตาม ม.24 (2) ภายใต้ พรบ.Env Occ 62
  - คัดกรอง (Pt.ที่มีอาการ สงสัยฯ โดยการซักประวัติ ประเมินความเสี่ยง ประเมินพัฒนาการ
  - รายงาน/ค้นหา ในระบบและ ค้นหาปัจจัยเสี่ยงฯ กลุ่มเสี่ยงเพิ่มเติม (เชิงรุก)
  - ติดตามดูแลรักษา (ตามแนวทาง)
  - สื่อสารความเสี่ยง (แหล่งตะกั่ว
- ผลกระทบต่อ การป้องกัน และปราบปรามสิ่งแวดล้อม เพื่อลดความเสี่ยง
2. ร่วมกับหน่วยงานเครือข่าย จัดทำมาตรการจัดการแหล่งมลพิษ

การพัฒนาศักยภาพหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อการเฝ้าระวังฯ

หลักสูตร ครู ก. เพื่อการเฝ้าระวังผลกระทบต่อสุขภาพ
ให้มีความรู้ด้านอาชีวอนามัย และเวชศาสตร์สิ่งแวดล้อม

เช่น

- 1) การเฝ้าระวังการรับสัมผัสสารตะกั่วในเด็ก ที่ให้หน่วยบริการสุขภาพ อปท และ ครู เพื่อให้ดำเนินการร่วมกัน ป้องกันรับสัมผัส
- 2) การจัดบริการอาชีวอนามัยในหน่วยบริการปฐมภูมิ เพื่อให้มีความรู้ในการสำรวจ ประเมินความเสี่ยงจากการทำงาน และดูแลสุขภาพเชิงรุกให้กับแรงงานนอกระบบในชุมชน

หลักสูตรอาสาสมัครอาชีวอนามัยในชุมชน (อสอช.)
ระยะสั้น 1 วัน (แกนนำผู้ประกอบการอาชีพ/ อสม.)

เพื่อพัฒนาแกนนำฯ ให้มีความรู้ด้านอาชีวอนามัยเบื้องต้น

- 1) การเดินสำรวจสภาพแวดล้อม
- 2) ค้นหา และควบคุมปัจจัยเสี่ยง
- 3) การตรวจ และคัดกรองกลุ่มเสี่ยง
ใช้แบบแบบคัดกรองพฤติกรรมสุขภาพ (TWH-01)
- 4) ถ่ายทอด และส่งเสริมการดูแลสุขภาพ

การพัฒนานวัตกรรม เพื่อการดูแลสุขภาพผู้ประกอบการอาชีพ

RankD Meesuk (แรงดี มีสุข)

เป็น App ที่ช่วยให้แรงงานนอกระบบ สามารถประเมินความเสี่ยงจากการทำงานและพฤติกรรมสุขภาพได้ด้วยตนเอง ซึ่งจะแสดงผลการประเมินความเสี่ยงพร้อมคำแนะนำ [แผนพัฒนา](#) เพิ่มการเข้าถึงกลุ่มอาชีพ และข้อมูลฯ หน่วยบริการสาธารณสุขสามารถนำไปใช้ในการวางแผนจัดบริการอาชีวอนามัย

ปัจจุบัน [RankD Meesuk](#) สามารถ download “App store & Play store”

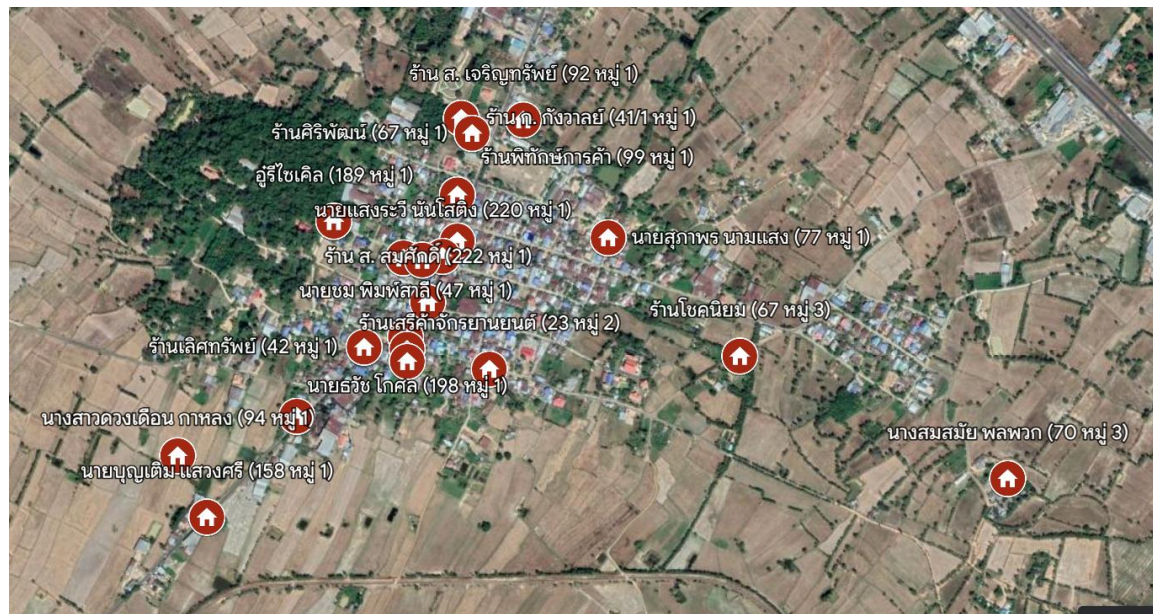

การดำเนินงานเฝ้าระวังผลกระทบต่อสุขภาพ

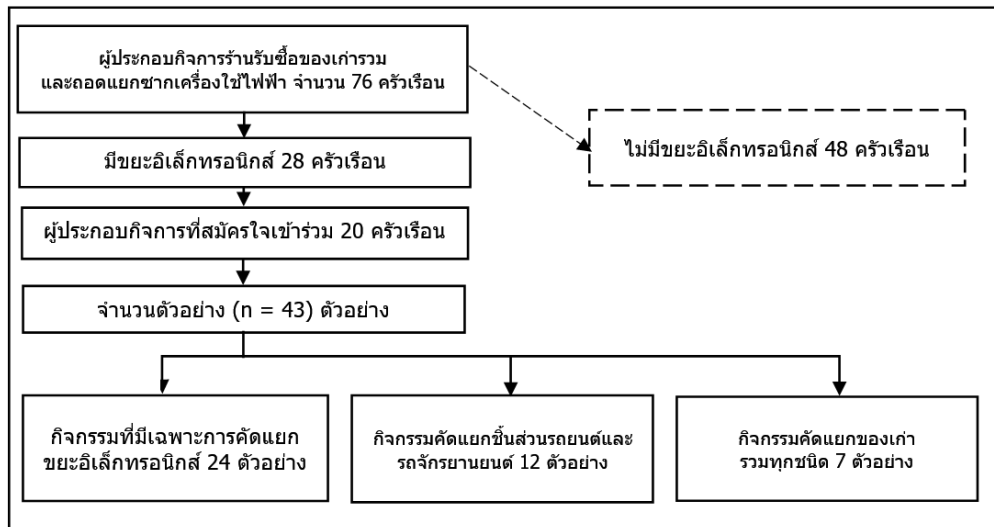
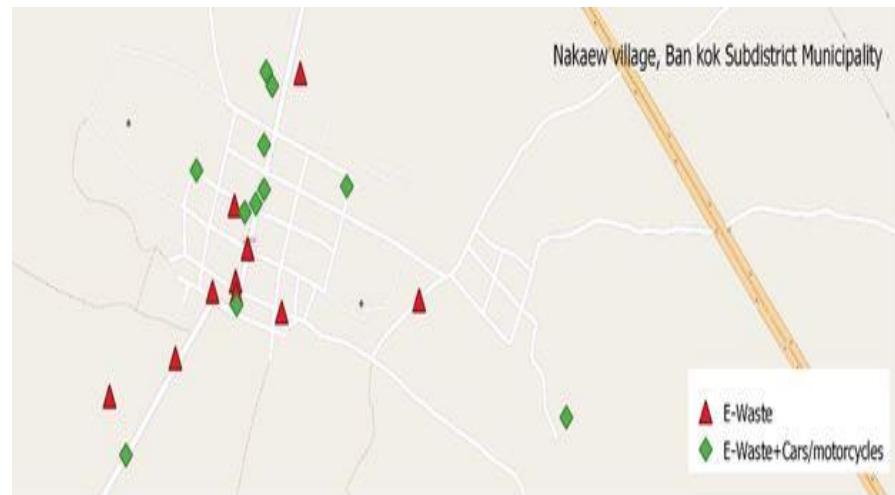
กรมควบคุมโรค
Department of Disease Control

ในพื้นที่ตำบลบ้านกอก อำเภอเมืองใน จังหวัดอุบลราชธานี

ข้อมูลจาก : สำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 10 อุบลราชธานี

ผลการสำรวจ และประเมินการปนเปื้อนโลหะหนัก

ดำเนินการเก็บตัวอย่างฝุ่น บริเวณพื้นที่ผิว (Surface area) ด้วย wipe technique จำนวน 31 จุด และเก็บตัวอย่างฝุ่นจากฝ่ามือ จำนวน 12 ตัวอย่าง ส่งตรวจวิเคราะห์ทางห้องปฏิบัติการด้วยเครื่อง AAS (Atomic Absorption Spectrophotometer) พบว่า ระดับตะกั่วบนพื้นผิว เกินค่าอ้างอิง (EPA (2018) $10 \mu\text{g}/\text{ft}^2$) จำนวน 4 จุด ส่วนใหญ่อยู่ภายในบ้าน เช่น ที่นอน/เบาะนอน ที่นั่งหน้าทีวี ทำให้ทราบว่าฝุ่นตะกั่ว จากการทำงาน เข้าไปปนเปื้อนในพื้นที่พักอาศัย ที่อาจจะทำให้คนในบ้านมีโอกาสรับสัมผัสสารตะกั่วเช่นกัน และพบว่าตัวอย่างฝุ่นจาก ฝ่ามือมีการปนเปื้อนตะกั่ว จำนวน 9 ตัวอย่าง ซึ่งทำให้มีความเสี่ยงที่จะรับสัมผัสตะกั่วเข้าสู่ร่างกายผ่านการกิน

การคัดกรอง และประเมินความเสี่ยงทางสุขภาพ

นอกจากนี้ ได้ดำเนินการประเมินความเสี่ยงการรับสัมผัสสารตะกั่วในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านกอก และบ้านนาแก้ว อำเภอเขื่องใน ที่ตั้งอยู่ในชุมชนคัดแยกขยะอิเล็กทรอนิกส์ และคัดกรอง ประเมินความเสี่ยงฯ เด็ก จำนวน 49 ราย เป็นเพศชาย 25 ราย (ร้อยละ 51.0) เพศหญิง 24 ราย อายุเฉลี่ย 2.5 ปี ทั้งนี้ มีเด็ก 19 คน (ร้อยละ 38.8) ที่มีผู้ปกครอง/ผู้ดูแล/คนที่อยู่อาศัยบ้านเดียวกับเด็ก ทำงานเกี่ยวข้องกับตะกั่ว นอกบ้าน เป็นงานเกี่ยวกับรีไซเคิลขยะอิเล็กทรอนิกส์ จำนวน 6 คน และมีเด็ก จำนวน 7 คน (ร้อยละ 14.3) ที่ผู้ปกครองเด็กทำงานที่เกี่ยวข้องกับตะกั่วในบ้าน/บริเวณบ้าน

ผลการประเมินความเสี่ยงของเด็กในการสัมผัสสารตะกั่ว จากที่พักอาศัย พฤติกรรมเสี่ยงผู้ปกครอง พฤติกรรมเด็ก พบว่า เด็กส่วนใหญ่มีความเสี่ยง ในระดับปานกลาง จำนวน 14 ราย (ร้อยละ 59.2) และความเสี่ยงระดับสูง จำนวน 6 ราย (ร้อยละ 12.2)

ทั้งนี้ เด็กกลุ่มนี้จะได้รับการตรวจคัดกรอง ประเมินสุขภาพ และพัฒนาการต่อไป

ในส่วนของหน่วยบริการสุขภาพในพื้นที่ จะดำเนินงานเฝ้าระวังอาการ และอาการแสดง ที่เข้าได้กับการรับสัมผัสสารตะกั่วของผู้ประกอบอาชีพ และประชาชนในพื้นที่เสี่ยง พร้อมทำทะเบียนกลุ่มเสี่ยง ในการติดตามต่อไป

Thank You

กรมควบคุมโรค

กองโรคจากการประกอบอาชีพและสิ่งแวดล้อม

กลุ่มเวชศาสตร์สิ่งแวดล้อม

E – mail : new_envmed@googlegroups.com